

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens

Michael Cherinet

Ert datum

2018-03-01

Er beteckning

Fö2018/00251/MFU

Försvarmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7)

Regeringen har den 15 februari 2018 (Fö2016/01676/MFU) remitterat betänkande *Försvarmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7)*. Synpunkter ska lämnas in senast den 27 april 2018.

I bilaga redovisas FMV:s syn på förslagen och materialet i betänkandet.

Remissvaret har före beslut behandlats i FMV:s styrelse och informerats ATO. Ärendet har beretts med samtliga Verksamhetsområden och Centrala stabsfunktioner. I den slutliga handläggningen har Överdirektör Dan Ohlsson, Teknisk Direktör Kristin Strömberg samt Chefen för Ledningsstaben Marie Holmberg deltagit. Kristin Strömberg har varit föredragande.

Försvarets materielverk

Göran Mårtensson
Generaldirektör

Kristin Strömberg
Teknisk Direktör

Bilaga: FMV yttrande över betänkandet *Försvarmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7)*.

Sändlista:

Regeringskansliet (Försvarsdepartementet)
Försvarmakten
FMV arkiv

FMV

Försvarets materielverk

115 88 Stockholm

Besöksadress: Banérgatan 62

Tel: 08-782 40 00

Fax: 08-667 57 99

registrator@fmv.se

www.fmv.se

Org.nr: 202100-0340

VAT nr: SE202100-0340-01

FMV:s yttrande över betänkandet Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7)

1 Sammanfattning

FMV bejakar utredningens bedömningar med utgångspunkt från gällande behov dels inom vidmakthållande av befintliga respektive anskaffning av nya tekniska system, dels för att åstadkomma en adekvat nivå på operativ förmåga så att Försvarsmakten klarar sin uppgift vid höjd beredskap, kris och krig.

Utredningen har i sitt betänkande haft som utgångspunkt och fokus väpnat angrepp och nuvarande Försvarsmaktsorganisation. De föreslagna prioriteringarna är, och framförs vara, på en övergripande nivå.

FMV konstaterar dock att en inventering av materielbehovet bör göras i ett perspektiv där alla uppgifter för Försvarsmakten beaktas. Vidare behöver en inventering utgå från en organisation som är anpassad för dessa uppgifter. Försvarsmakten har i sin Perspektivstudie 2016-2018¹ beskrivit ett sådant bredare perspektiv, där eventuella beslut om förstärkningar av medel för anskaffning av materiel bör utgå från de möjliga kriser, konflikttyper (inklusive väpnat angrepp) och uppgifter som nationen kan behöva hantera, samt hur förbandsmassan behöver vara anpassad för detta.

FMV bejakar att utredningen lämnar förslag att öka medlen vad gäller vidmakthållande av befintliga tekniska system; det ligger väl i linje med den försvarspolitiska inriktningen för perioden. FMV konstaterar dock att de angivna beloppen behöver detaljeras och de föreslagna områdena inför regeringens vidare prioriteringar behöver utgå från att Försvarsmakten kan säkerställa att de tillgängliggjorda medlen fördelas i relation till en optimerad försvarseffekt.

FMV anser, liksom utredningen också konstaterar, att materielförsörjningens arbete i de tidiga skedena av livscykeln är eftersatt. Ett väl grundat och genomarbetat förberedelsearbete kommer skapa möjligheter och bidra till att både reducera ledtider och risknivåer i kommande anskaffningar. Arbetet i tidiga faser bör också ha fokus på att skapa och tillförsäkra de nödvändiga förutsättningarna för den systembalans som utredningen trycker på vikten av, samt definiera alla de komponenter, inte endast materielen, med tillhörande kostnader som behövs för att realisera den operativa förmågan. FMV bejakar därför den föreslagna ambitionen att en utökning av förbandsmassan ska möjliggöras genom att höja den materiella statusen på befintlig materiel ur förbandsreserven. Detta bör alltid vara ett alternativ som ska analyseras i relation till det aktuella förmågebehovet som föreligger sett över tid. FMV konstaterar dock att utredningen underskattat svårigheterna med detta.

Sammantaget är det FMV:s bedömning att utredningens förslag är genomförbara. Dock kommer anslagsökningar att påverka både FMV och industrin, i relation till nuvarande produktions-

¹ Slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie 2016 – 2017, Tillväxt för ett starkare försvar, 2018-02-22, FM2015-13192:15

kapacitet. Detta innebär att om en utökad verksamhet inom materielförsörjningen blir aktuell, bör statsmakterna i sina beslut ta hänsyn till att produktionen ska kunna genomföras i en takt som möjliggör nödvändiga omställningar utan att FMV eller industrin utgör gränssättande aktörer för arbetet.

FMV tillstyrker inte utredningens förslag gällande redovisning av anslagsförbrukning för de väsentliga säkerhetsintressena.

2 FMV:s utgångspunkter

FMV stödjer i sin myndighetsroll Försvarsmakten med att anskaffa och vidmakthålla materiel i form av varor och tjänster, men valet av vilka tekniska system som behöver tillföras krigsförbandens operativa förmåga åligger Försvarsmakten. För FMV är det en central fråga hur den materiella komponenten, dvs. de tekniska systemen, i samverkan med andra komponenter kan bidra till detta.

Av vikt för den svenska försvarsförmågens utveckling är att det finns en helhetssyn gällande förbandens utveckling, där alla ingående delar, t.ex. infrastruktur, personalförsörjning, materiel, utbildning, internationella relationer etc. behöver samplaneras för att leverera efterfrågad effekt.

Den bakgrundsbeskrivning gällande den ekonomiska situationen som utredningen framlägger i betänkandet som grund för sina förslag, samt kommentaren om Försvarsmaktens kommande budgetunderlag², överensstämmer i huvudsak även med FMV:s uppfattning. FMV menar dock att det finns jämförelsestörande omständigheter som gör att den ökning av materielunderhållskostnaden (300 %) som anges i avsnitt 4.6 kan ifrågasättas. FMV:s beräkningar visar på en lägre ökning av materiellkostnaderna.

FMV kan konstatera, efter det att Försvarsmakten nu framlagt sitt budgetunderlag för perioden 2019-2021 (FM BU19) och presenterat sina behov, att utredningens utgångsläge för de förslag som ingår i betänkandet ytterligare har försämrats. Den förestående övergången till ny finansieringsmodell³ uppfattar FMV att utredningen bedömer kunna påverka omfattningen av anslagsmedel i högre grad än tidigare antagits för perioden fr.o.m. 2019 och framåt. Som FMV ser det, kan innehållet i FM BU19 medföra att det kommer att krävas föregripande åtgärder för att kunna uppnå utredningens utgångspunkt, före övriga föreslagna steg. Detta behöver stämmas av innan slutlig ställning tas till utredarens förslag.

² SOU 2018:7, avsnitt 1.2 sid 27, avsnitt 8 sid 111, avsnitt 9 sid 121.

³ Regeringsbeslut 3, 2017-11-02, Fö2017/01490/MFU

3 Synpunkter på utredningens överväganden och förslag (Kapitel 8-10)

Prioriterade förslag fram till 2030 vid oförändrade ekonomiska ramar (8.2)

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens observation gällande försvarsförmågans utveckling efter 2020 vid oförändrad ekonomi samt nödvändigheten att prioritera verksamhet och materielanskaffningar.

FMV tar inte ställning till prioriteringen av enskilda verksamheter eller tekniska system då detta åligger Försvarmakten.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV konstaterar att utredningens förslag gällande senareläggning av anskaffningen av det medellångräckviddiga luftvärnet inte tar hänsyn till de ökade kostnader som detta skulle innebära.

Det framgår inte i utredningen om lagda förslag om anskaffning av nya tekniska system, förbandssättning av materiel ur förbandsreserven samt förstärkning av generella områden innehåller analyser kring systembalans, t.ex. nödvändiga förstärkningar av lednings- och logistikfunktioner, mängdmateriel, ammunition etc. inklusive avsättning av medel för detta. Om dessa medel inte finns avsatta i de förslag som utredningen har lämnat, behöver ytterligare arbete genomföras för att analysera detta innan formella förslag gällande utökning kan lämnas.

FMV bejakar ambitionen att möjliggöra en utökning av förbandsmassan genom att höja den materiella statusen på befintlig materiel ur förbandsreserven. Detta bör alltid vara ett alternativ som analyseras i relation till aktuellt förmågebehov. FMV konstaterar dock att utredningen underskattat svårigheterna med detta alternativ, till exempel vad gäller ackreditering, tillgång till utbildningsmateriel och integration med övriga delar för att uppnå systembalans.

Förbandsreserven omfattar i huvudsak den organisations- och effektbestämmande materielen vilket innebär att materielen inte är komplett. Materielen har inte heller modifierats med den materiel som finns i krigsförbanden vilket försvårar eller förhindrar användning. Det finns även brister gällande förbandsspecifik materiel, underhållssatser samt förbrukningsmateriel, t.ex. ammunition.

Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021–2030 (steg 1-3) (9.2-9.4) – Generella kommentarer giltiga för alla steg

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens analys av den situation som föreligger i relation till behovet av ökad operativ effekt under perioden 2021-2030.

FMV tar inte ställning till prioriteringen av enskilda verksamheter eller tekniska system då detta åligger Försvarmakten.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

Utredningen fokuserar på väpnat angrepp och nuvarande Försvarsmaktsorganisation. FMV vill emellertid understryka behovet av att en inventering av materielbehovet bör göras i ett bredare perspektiv där alla uppgifter för Försvarsmakten beaktas och utgår från en Försvarsmaktsorganisation som är anpassad för dessa uppgifter. Detta bredare perspektiv finns beskrivet på ett adekvat sätt i Försvarsmaktens Perspektivstudie 2016-2018.⁴ Eventuella beslut om förstärkningar av medel för anskaffning av materiel bör utgå från de möjliga kriser, konflikttyper (inklusive väpnat angrepp) och uppgifter som nationen kan behöva hantera samt en för detta anpassad förbandsmassa.

FMV konstaterar att utredningen har ett fokus på att öka medel gällande vidmakthållande av befintliga tekniska system vilket ligger i linje med den försvarspolitiska inriktningen för perioden. Dock behöver angivna belopp för kostnaderna detaljeras och prioriteringar genomföras av Försvarsmakten för att säkerställa att tillgängliga medel fördelas i relation till en optimerad försvarseffekt.

Det framgår av utredningen att materielanslagen utgör grunden för analysen. Materielmedlen är definierade som anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, medan underhållsmedlen hänförs till 1:1, ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* respektive 1:1, ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Utifrån dessa anslag och anslagsposter ger utredningen förslag till förstärkning av den totala försvarsbudgeten.

FMV vill understryka att en utökning av materielanslaget innebär en tvingande utökning av övriga anslagsposter för personal, utbildning, infrastruktur etc. Det framgår inte i heller av utredningens betänkande om lagda förslag om anskaffning av nya tekniska system, förbandssättning av materiel ur förbandsreserven samt förstärkning av generella områden innehåller analyser kring systembalans; t.ex. nödvändiga förstärkningar av lednings- och logistikfunktioner, mängdmateriel, ammunition etc. inklusive avsättning av medel för detta. Om dessa medel inte ingår eller finns avsatta i sin helhet i de förslag som utredningen har lämnat, behöver en ytterligare analys genomföras kring detta, innan det formellt och säkerställt kan lämnas förslag gällande en sådan utökning. Sammantaget är det FMV:s syn att ett utökat arbete gällande kostnader måste genomföras i relation till alla lagda förslag, innan dessa kan realiseras.

FMV konstaterar också att genomförande av arbete i de så kallade tidiga skedena är en nödvändighet för att skapa handlingsfrihet att snabbt påbörja anskaffningar efter nödvändiga beslut. Det är därför av vikt att myndigheterna gemensamt ges uppgiften att påbörja ett antal sådana arbeten för prioriterade system även om slutliga beslut ännu inte fattats. Dessa insatser utgör en mycket liten del av en anskaffningskostnad.

FMV bedömer att utredningens förslag är genomförbara. Dock kommer anslagsökningar att påverka arbetet för FMV och industrin. Vissa ambitionsökningar kan göras utan att FMV:s produktionskapacitet blir gränssättande, detta gäller till exempel meranskaffning av redan befintlig materiel samt avrop från existerande ramavtal. FMV vill dock understryka att för ambitionsökningar som innebär avsevärt fler anskaffningar, krävs tillräcklig förberedelsestid för att planera och utöka kapaciteten genom t.ex. nyrekrytering och efterföljande utbildning av nyanställd

⁴ Slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie 2016 – 20178, *Tillväxt för ett starkare försvar*, 2018-02-22, FM2015-13192:15

personal. Eventuella ambitionsökningar inom vidmakthållandet måste också ta hänsyn till att verkstäder och andra anläggningar har kapacitet till att öka produktionsmängden.

Det finns också ett antal parametrar i relation till marknaden som måste hanteras i relation till genomförandet av fler upphandlingar. Detta kan till exempel vara en (i god tid) fastställd kravbild och en säkerställd finansiering.

Enligt FMV:s mening är ett uttalat försörjningsbehov tillsammans med en förberedelse-/studieuppgift det som ger grund och förutsättningar till både ett systematiskt genomfört kravarbete och tillhörande marknadsanalyser, vilka behöver säkerställa att det finns industrier med tillräckligt stor produktionskapacitet och som kan tillhandhålla och tillgängliggöra de produkter som är relevanta för den efterfrågade operativa förmågan hos förbanden.

Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021–2030 (steg 1) (9.2) – Specifika kommentarer till steg 1

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens förslag att prioritera vidmakthållandet av befintlig materiel, en förbättrad logistikförmåga på bredden samt anskaffning av mängdmateriel som ett av de grundläggande stegen om ytterligare medel tillförs.

FMV tar inte ställning till prioriteringen av enskilda verksamheter eller tekniska system då detta åligger Försvarmakten.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV generella synpunkt på givna förslag är att alla är relevanta och nödvändiga för att stärka den operativa effekten. Beroende på vilka investeringsbeslut som tidigare fattats måste den totala förbandsmassan kontinuerligt analyseras, för att skapa en optimerad materiell systembalans.

Då utredningen inte specificerar uppdelningen av tillförda medel gällande vidmakthållande på respektive arena, kan FMV inte göra en sammantagen bedömning om de brister som finns inom de olika områdena kommer kunna hanteras. Ett större antal tekniska system uppnår teknisk livslängd under perioden och behöver materielomsättas, något som utredningen hänvisar till perioden efter 2030. För att innehålla IO16 materiella behov fram till 2030 krävs omfattande vidmakthållanderesurser för idag befintlig materiel.

Utredningen föreslår en substantiell summa till anskaffning av mängdmateriel, vilket är en förutsättning för den operativa effekten. FMV konstaterar att den materiel som betraktas som mängdmateriel skiljer sig åt mellan olika arenor, vilket skapar ett behov av analyser som säkerställer systembalans för mängdmateriel till beslutad förbandsmassa. I detta arbete är det viktigt att det finns ett antal centrala utgångspunkter etablerade för vad som är kostnadsdrivande faktorer för mängdmaterielen, såväl vad gäller anskaffning som operativ och teknisk livslängd samt underhållskostnader. Sådana faktorer kan t.ex. vara lägsta skyddsnivåer för soldater, lednings- och sambandsfilosofi, etc.

Utredningen har konstaterat att det behövs en ny strategi för den långsiktiga materielförsörjningen av Hemvärnet. FMV kan inte se spårbarheten för detta till den i steg 1 tilldelade ekonomin, vilken förefaller vara underskattad med hänsyn till åldern på Hv materiel. Likaså är utredarens ambition med de redovisade 4 miljarder kronorna oklar.

Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021–2030 (steg 2) (9.3) – Specifika kommentarer till steg 2

FMV:s ställningstagande

FMV tar inte ställning till prioriteringen av enskilda verksamheter eller tekniska system då detta åligger Försvarmakten.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV:s generella synpunkt på givna förslag är att alla är relevanta och nödvändiga för att stärka den operativa effekten. Beroende på vilka investeringsbeslut som fattas i relation till tidigare steg måste den totala förbandsmassan kontinuerligt analyseras för att skapa en optimerad materiell systembalans.

Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021–2030 (steg 3) (9.4) – Specifika kommentarer till steg 3

FMV:s ställningstagande

FMV tar inte ställning till prioriteringen av enskilda verksamheter eller tekniska system då detta åligger Försvarmakten.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV:s generella synpunkt på givna förslag är att alla är relevanta och nödvändiga för att stärka den operativa effekten. Beroende på vilka investeringsbeslut som fattas i relation till tidigare steg måste den totala förbandsmassan kontinuerligt analyseras för att skapa en optimerad materiell systembalans.

Materiella förutsättningar att sätta upp fler förband (9.5)

FMV:s synpunkter

FMV bejakar ambitionen att möjliggöra en utökning av förbandsmassan genom att höja den materiella statusen på befintlig materiel ur förbandsreserven. Detta bör alltid vara ett alternativ som analyseras i relation till aktuellt förmågebehov.

FMV konstaterar dock att utredningen väsentligt underskattat svårigheterna med detta alternativ, till exempel vad gäller ackreditering, tillgång till utbildningsmateriel och integration med övriga delar för att uppnå systembalans. Förbandsreserven omfattar i huvudsak den organisations- och effektbestämmande materielen vilket innebär att materielen inte är komplett. Materielen har inte

heller modifierats med den materiel som finns i krigsförbanden vilket försvårar eller förhindrar användning. Det finns även brister gällande förbandsspecifik materiel, underhållssatser samt förbrukningsmateriel, t.ex. ammunition.

FMV vill också påpeka att en eventuell åtgärd att ta äldre materiel i bruk kan komma att konkurrera med personella och industriella resurser för anskaffning, produktion och införande av ny materiel. FMV bedömer också att materielunderhållskostnaderna kommer att öka om denna äldre materiel tas i bruk.

Större investeringsbeslut behöver fattas före 2030 (9.6)

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

Ett antal större system (inte minst inom marinen och armén) samt brett spridda ledningsstödssystem som inte finns med i utredningens underlag är i behov av omsättning tidigt i perioden efter 2030. Detta innebär att även dessa system måste analyseras i relation till prioriterade förmågebehov. Analysen kan då utvisa vilka investeringsbeslut som måste fattas samt vilka anskaffningar som behöver genomföras. Dessa anskaffningar kan komma att inträffa innan 2030, vilket innebär en utökad anslagsbelastning och är något som FMV menar att utredningen inte har beaktat i tillräcklig omfattning.

Utredningen tar upp behovet av anskaffning av nytt skolflygplan. Det är dock viktigt att beakta att det förekommer olika beslutstidpunkter för vägval och anskaffande av skolflygförmågan. Dessa beslutstidpunkter kopplas till luftförsvarsförmågan som ger en tidpunkt och systemomsättningen som ger en senare tidpunkt. Nuvarande lösning kan utifrån andra perspektiv behöva omsättas före båda dessa tidpunkter.

Rätt materiel svarar mot Försvarmaktens behov (10.1)

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens förslag om att Försvarmaktens behovs-, tillgångs- och differensredovisning bör förstärkas.

FMV tillstyrker utredningens förslag att stärka studie- och forskningsverksamheten i enlighet med Försvarsforskningsutredningen (SOU 2016:90).

FMV tillstyrker utredningens förslag att genomföra en översyn av försörjningssäkerheten för att kunna hantera materielförsörjningsrisker i fred, kris och krig.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV anser att ett förstärkt arbete med behovs-, tillgångs- och differensredovisning, materielinventering och materielfördelning för nuvarande och kommande insatsorganisationer är nödvändigt.

FMV konstaterar att underlag i form av stringenta och sammanhängande Krigsförbandsmålsättningar och Krigsförbandsspecifikationer som tydligt beskriver verksamhetens behov är av

vikt för att det på ett fullgott sätt ska vara möjligt att genomföra kravarbete i relation till nya tekniska system samt systemplanering över livscykeln.

FMV har tidigare lämnat ställningstaganden och synpunkter på Försvarsforskningsutredningen (2016:90)⁵. Dessa kvarstår och kan nyttjas i relation även till denna utredning.

Materielleleveranser i rätt tid (10.2)

FMV:s ställningstagande

FMV delar utredningens bedömning om att anskaffning av större materielsystem tar lång tid, men delar inte fullt ut bedömningen om ledtidens koppling till den operativa relevansen.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV anser, liksom utredningen, att arbete i de tidiga skedena av livscykeln är eftersatt. En mer stringent process med tillhörande beslutsgrindar bör implementeras. Teoretiska modeller för detta finns hos både Försvarsmakten och FMV, men används för sällan. Ett bättre förberedelsearbete skapar möjlighet att både reducera ledtider och risknivåer i kommande anskaffningar. Utredningen gör bedömningen att de långa ledtiderna riskerar att leda till mindre operativt relevant materiel vid leverans. FMV anser att detta inte är huvudsakligen beroende på tidsaspekten, utan på det faktum att kravställningen ofta utgår från teknikens möjligheter och inte verksamhetens behov. Om verksamhetens behov är det som är utgångspunkten kan den tekniska kravställningen genomföras i detalj närmare upphandlingstidpunkten och därmed med större sannolikhet vara operativt relevant även vid leverans.

Försvarsmateriel till rätt pris (10.3)

FMV:s ställningstagande

FMV har tidigare lämnat ställningstaganden och synpunkter på Materiel- och logistikutredningen (SOU 2016:88)⁶. Dessa kvarstår och kan nyttjas i relation även till denna utredning.

Möjligheter och risker med internationella försvarssamarbeten (10.4)

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens förslag om mer genomarbetade beslutsunderlag gällande internationella samarbeten.

FMV tillstyrker utredningens förslag om att förmodade intäkter och kostnadsdelning från export inte bör ingå i investeringskalkyler.

⁵ FMV yttrande över bet *Forskning och utveckling på försvarsområdet*, 17FMV2276-2:1

⁶ FMV yttrande över bet *Logistik för högre försvarsberedskap*, 17FMV435-3:1

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV konstaterar att de erfarenheter som utredningen redogör för gällande internationella samarbeten stämmer väl överens med FMV:s uppfattning.

Gällande mer genomarbetade beslutsunderlag anser FMV att det är av vikt att aktuell försörjningslösning baserat på ett konkret förmågebehov och en vald säkerhetspolitisk lösning utgör grunderna till att avgöra om förutsättningarna för internationellt samarbete finns.

Utredningen har endast mycket översiktligt berört införandet av t.ex. EDRP och EDIDP samt samarbetsprojekt inom ramen för NATO. FMV bedömer att främst EU-projekten, om de genomförs, i hög grad kommer att påverka försvarsindustrin, kostnadsdelningen för utvecklingsprojekt samt attityden till samarbete inom Europa inom en 10-årsperiod.

Väsentliga säkerhetsintressen (10.5)

FMV:s ställningstagande

FMV tillstyrker utredningens förslag att klarlägga innebörden och kostnaderna för de väsentliga säkerhetsintressena.

FMV tillstyrker inte utredningens förslag gällande redovisning av anslagsförbrukning.

FMV:s synpunkter på utredningens överväganden och skäl till förslag

FMV konstaterar att begreppet "väsentliga säkerhetsintressen" har varit föremål för olika tolkningar ända sedan det infördes. Ska begreppet ses endast knutet till en upphandlingsteknisk lösning eller ska det ställa krav på nationen att upprätthålla en gemensam kunskapsnivå som även innefattar forskning och utveckling? För att undvika målkonflikter är det därför av vikt att innebörden i detta begrepp klargörs och att det skapas en spårbarhet från de övergripande inriktningarna på politisk nivå ned till verksamheten på operativ nivå.

Vad gäller redovisning av beräknad anslagsförbrukning för stridsflygförmågan och undervattensförmågan är inte utredningen tydlig med vilka kostnader som eventuellt ska särredovisas i relation till den förmåga som utgör ett väsentligt säkerhetsintresse. Innefattar förmågan alla de tekniska system som behövs för att t.ex. säkerställa att stridsflygplanet kan utföra sin uppgift, vilket då bland annat inkluderar sensorsystem på marken, stridsledningscentraler etc., eller är det bara flygmaterielsystemet som ska särredovisas? Innan detta är klarlagt kan FMV inte ta ställning till utredningens förslag i denna fråga.